

УДК 378:37.037:796.011.1(045)

Теорія і методика фізичного виховання і спорту: науково-теоретичний журнал. К.: 2012. – Вип. 2. – С. 45-48.

Мотивація до самооцінки фізичної підготовленості студентами спеціальних медичних груп

Motivation to the self-esteem of physical trainings by students in special medical group.

Вржесневський І.І., Ракитіна Т.І.

Вржесневський И. И., Ракитина Т. И.

Vrshesnevskiy I. I. Rakytina T.I.

Анотація. Проаналізовано взаємозв'язок між мотивацією студентів до занять фізичними вправами та самооцінкою фізичної підготовленості. Представлені результати дослідження підходів до самооцінки фізичної підготовленості в контексті самоконтролю процесу фізичного виховання студентів вузу. Вказано на наявність взаємозв'язку самооцінки фізичної підготовленості студентів з перспективами мотивації до занять фізичним вихованням. Проведено аналіз самооцінки фізичної підготовленості студентами спеціального відділення ВНЗ. Через призму самоконтролю і самооцінки порушені питання ставлення студентів до індивідуальної фізичної підготовленості.

Анотация. Проанализирована взаимосвязь между мотивацией студентов к занятиям физическими упражнениями и самооценкой физической подготовленности. Представлены результаты исследования подходов к самооценке физической подготовленности в контексте самоконтроля процесса физического воспитания студентов вуза. Указано на наличие взаимосвязи самооценки физической подготовленности студентов с перспективами мотивации к занятиям физическим воспитанием. Проведен анализ самооценки физической подготовленности студентами специального отделения вуза. Через

призму самоконтроля и самооценки затронуты вопросы отношения студентов к индивидуальной физической подготовленности.

Summary. The relationship between motivation for students to exercise and self-assessment of physical training. The results of research of going are presented near the self-appraisal of physical preparedness in the context of self-control of process of physical education of students of institution of higher learning. It is indicated in the presence of intercommunication of self-appraisal of physical preparedness of students with the prospects of motivation to engaging in physical education. The analysis of self-appraisal of physical preparedness is conducted by the students of the special separation of institution of higher learning. Through the prism of self-control and self-appraisal the questions of relation of students are affected to individual physical preparedness.

Ключові слова. Самооцінка, фізична підготовка, самоконтроль, мотивація, студенти спеціальної медичної групи.

Ключевые слова. Самооценка, физическая подготовка, самоконтроль, мотивация, студенты специальной медицинской группы.

Keywords. Self-esteem, physical training, self-control, motivation, student of medical group.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальновідомо, що формування особистого здоров'я – це проблема кожної людини. У той же час, фізичне виховання у ВНЗ – педагогічний процес, спрямований на формування здорового, фізично та духовно вдосконалення підростаючого покоління.

Зміцнення здоров'я та підвищення працездатності людини. З цих позицій діяльність студента, що пов'язана з фізичним самовдосконаленням та фізичною самопідготовкою має бути пріоритетною щодо мети фізичного виховання у ВНЗ.

Таким чином, ефективність роботи кафедр фізичного виховання непрофільних ВНЗ визначається, у тому числі, організаційним та методичним

забезпеченням самостійних занять студентів фізичним вихованням. У цьому контексті серед факторів що впливають на ефективність фізичної самопідготовки студентів можна вважати наявність комплексного, регулярного контролю та самоконтролю [9,12]. Слід зауважити, що у площині самопідготовки самоконтроль тісно пов'язаний з самовизначенням, саморегуляцією, та іншими чинниками самовиховання [5,6].

У спеціальній літературі [9,10,13] під самоконтролем у процесі занять фізичними вправами мається на увазі сукупність операцій (самоспостереження, самоаналіз, оцінка свого стану, поведінки, реакцій), що здійснюється індивідуально, як у процесі занять фізичним вихованням, так і у повсякденному режимі життя. Зазначимо, що деякі автори [13] вважають що самоконтроль у фізичному вихованні об'єктивізується за рахунок інформації що надходить при виконанні рухових тестів.

В свою чергу, самоконтроль індивідуальної фізичної підготовки не може бути продуктивним, якщо за його результатами людина не проводить самооцінку. Самооцінка студентом своїх фізичних кондицій, в кожному конкретному випадку фізичної підготовленості, найбільш ефективна під час комплексного розгляду результатів виконання рухових тестів які входять в нормативну базу дисципліни. Важливим елементом самооцінки є зіставлення кількісних характеристик кожного заданого тесту (нормативу) окремо:

- з встановленими нормативами (в контексті критеріїв оцінки);
- з результатами однокурсників;
- з власними результатами, показаними раніше (у школі).

Таким чином, представлений ряд зовнішніх параметрів рухової діяльності, які можуть бути об'єктивно оцінені тим, хто займається [1, 5].

Розглядаючи самооцінку як сторону самопізнання особистості зауважимо, що афектна оцінка уявлення про самого себе може викликати сильні емоції, пов'язані з її прийняттям або засудженням. Тож самооцінка (у

нашому випадку фізичної підготовленості) може стати або стимулом, або гальмом для самостійних занять студентів фізичними вправами.

Усвідомлена інформація стає мотивом [9] Який не тільки визначає поведінку людини, але й обумовлює прагнення щодо кінцевого результату його діяльності. У той же час виникає питання щодо готовності сучасного студента дати розгорнуту оптимальну самооцінку фізичної підготовленості. У цьому контексті варто розглядати мотивацію, як динамічне утворення, як складова, механізму. Мотивація, таким чином, виглядає, як процес формування мотиву, що проходить через певні стадії й етапи. [15]

Зв'язок роботи з науковими планами та темами. Обраний напрям досліджень виконували відповідно до теми 3.1.2. «Науково-методичні засади удосконалення викладання дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання»(№ державної реєстрації 0106U010782) Зведеного плану науково-дослідної роботи в сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту.

Мета роботи – розглянути взаємозв'язок між мотивацією студентів до занять фізичними вправами та самооцінкою фізичної підготовленості.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз самооцінки студентами фізичної підготовленості на основі результатів семестрового контролю.
2. Розкрити мотиваційну складову індивідуальної карти фізичних можливостей студентів спеціального відділення у контексті самооцінки їх фізичної підготовленості.
3. Визначити відмінності в самооцінці фізичної підготовленості студентів основного і спеціального відділень.

Методи дослідження та організація досліджень. Для досягнення мети були використані наступні методи дослідження: узагальнення та доробка сучасних науково-методичних досліджень, аналіз нормативно-правових

документів, а також передової педагогічної практики, педагогічні методи досліджень та методи математичної статистики.

Результати досліджень та їх обговорення.

У доступній нам спеціальній літературі немає чіткої позиції – чи є самооцінка фізичної підготовленості результатом вже сформованої мотивації до занять фізичним вихованням, чи навпаки самооцінка фізичної підготовленості мотивує почати самостійні заняття фізичними вправами. Можливо, що у різних ситуаціях на перший план виходить різні варіанти. Не виключено, що оптимально працює схема: направлена мотивація – самооцінка – підтримка мотивації до посилення самостійних занять фізичним вихованням. У будь-якому випадку мотиви, що ведуть до самостійних занять фізичним вихованням напряду не приводять до самооцінки.

На наш погляд реальної мотивації до самооцінки фізичної підготовленості або фізичного розвитку студентів непрофільних ВНЗ не існує, оскільки «покарання» за її відсутність (проблеми з фізичним здоров'ям) як правило розтягнуто у часі, тобто відкладено на майбутнє. Потреба у комплексній самооцінці фізичної підготовленості як чинника фізичного стану з'являється у людини ситуативно (під час ускладнень зі здоров'ям, або у зв'язку з професійною необхідністю, або у порівнянні з віковими критеріями) і найчастіше носять одномоментний характер. Більшу зацікавленість у студентів викликає самооцінка за результатами ізольованих рухових тестів у контексті порівняння (з нормативом, з одногрупниками, з попередніми результатами). У цілому студенти, аналізуючи індивідуальну фізичну підготовленість найчастіше орієнтуються на підсумкову семестрову оцінку з дисципліни «Фізичне виховання».

Такий підхід не достатньо коректний з цілого ряду причин (оскільки до складової семестрової залікової оцінки фізичної підготовленості входять інші показники). Однак його легітимність для студента підтверджується заліковою оцінкою, тобто ілюзія «оцінка з фізичного виховання» дорівнює оцінці

індивідуальної фізичної підготовленості закріплюється у свідомості, що у підсумку доволі часто приводить до неадекватної завищеної самооцінки

Згідно з даними досліджень проведених на кафедрі спортивної підготовки НАУ у 2009-2010 н. р. формально самооцінку фізичної підготовленості (вживається для цього 1-2 описових речення, без особистісної інтерпретації та об'єктивних зіставлень) провели близько 78% студентів основного відділення та 44% студентів спеціального відділення [14]. Такий розбіг результатів у основному та спеціальному відділеннях міг бути викликаний низкою факторів.

На нашу думку головним з них могли бути - різне ставлення до особистих фізичних кондицій здорових студентів та студентів з виявленим обмеженням функціональних можливостей, або наявність у студентів СМГ додаткового облікового документа – індивідуальної карти фізичних можливостей, що заповнюється студентами сумісно з викладачем.

Можливо розбіжність у підході до самооцінки фізичної підготовленості у студентів спеціального та основного відділень обумовлена обома чинниками. У 2010-2011 н. р. викладачами кафедри [1] було проведено анкетування щодо відношення студентів основного відділення НАУ до самооцінки ізольованих рухових тестів. Аналіз результатів анкетування показав, що з 60 студентів II курсу НАУ більш половини опитуваних нами студентів зацікавлені у особистих результатах виконання окремих рухових нормативів та розглядають їх в порівнянні з рядом позицій, але не спроможні дати розгорнуту адекватну самооцінку фізичної підготовленості загалом.

На наступному етапі студентам II курсу спеціального відділення НАУ було запропоновано оцінити індивідуальну фізичну підготовленість наприкінці I семестру 2011-2012 н.р. у методичному завданні що входило до семестрової контрольної роботи. При проведенні оцінки студенти першої групи мали таблиці нормативів рейтингової системи оцінки з дисципліни «Фізичне виховання» для спеціального відділення, у другій групі окрім цього

навчального документу була запропонована карта «індивідуальних фізичних можливостей», у третьої групи тільки карта «індивідуальних фізичних можливостей». Загалом, у дослідженні брали участь 122 студенти спеціального відділення II курсу НАУ. Згідно отриманих даних формальну самооцінку фізичної підготовленості дали 70% студентів першої групи, 46% другої та 49% третьої групи студентів. Серед студентів, що дали розгорнуту самооцінку більш ніж половина (54%) фіксували у тексті настроїв на поліпшення подальшої фізичної самопідготовки.

Таким чином, на наш погляд, що за відсутністю індивідуальної карти фізичних можливостей кількість студентів (70%) спеціального відділення, що формально виконували самооцінку фізичної підготовленості доволі близько до показників за 2009-2010 р. р студентів основного відділення (78%). Результати виконання завдання у другій та третій групах, що заповнювали у кінці семестру облікові документи, майже ідентичні (44%, 46%, 49%) даним дослідженням 2009-2010 р. р.

В цілому, студенти основного та спеціального відділення схильні не свідомо ухилятися від самооцінки фізичної підготовленості але, набувши досвід роботи з індивідуальною картою фізичних можливостей частина студентів спеціального відділення стає в змозі дати розгорнуту самооцінку фізичної підготовленості.

Висновки.

1. Основна маса студентів спеціального і основного відділення ВНЗ уникає давати самооцінку фізичної підготовленості.
2. Заповнення індивідуальної картки фізичних можливостей мотивує значну частина студентів до самооцінки розгорнутих фізичних показників.

3. Розробка методології самооцінки фізичної підготовленості вимагає уточнення на основі положень психології та педагогіки, з урахуванням специфіки фізичного виховання.

Перспективи подальших досліджень. Дослідження будуть присвячені вивченню та аналізу причин, через які студенти уникають давати неформальну або розгорнуту самооцінку своєї фізичної підготовленості, а також емоційним та мотиваційним фактором цього процесу.

Література

1. Акимова В.А., Вржесневская А.И., Хачатрян В.В. Отношение студентов НАУ к самооценке изолированных двигательных тестов // Сучасні тенденції розвитку технологій в інфокомунікаціях та освіти: матеріали наукової конференції. – К. : ДУІКТ, 2011. – С. 18 – 19.

2. Крюков Ю.Г., Тяжина А.М., Вржесневский И.И. Место контроля в физическом воспитании студентов специального отделения вуза. // Сучасні тенденції розвитку технологій в інфокомунікаціях та освіти: матеріали наукової конференції. – К. : ДУІКТ, 2011. – С. 266 – 268.

3. Вржесневская А. И. Структурные компоненты самоконтроля в физическом воспитании / А. И. Вржесневская, Б. М. Шиян // Фізичне виховання в контексті сучасної освіти: матеріали регіональної науково-методичної конференції. К.: НАУ 2010. – С. 47 – 48.

4. Вржесневский И.И. К вопросу о критериях врачебно-педагогического контроля физического воспитания в специальном отделении Вуза // И.И. Вржесневский, А.И. Вржесневская, Е.В. Давиденко // Фізичне виховання в контексті сучасної освіти: матеріали регіональної науково-методичної конференції. К.: НАУ 2009. – С. 22 – 25.

5. Вржесневский И.И. Элемент самооценки физической подготовки в рейтинговой системе оценки по физическому воспитанию студентов 2 курса НАУ

/ И.И. Вржесневский, В.П. Семенов, В.М. Тимошкин // Фізичне виховання в контексті сучасної освіти: матеріали регіональної науково-методичної конференції. К.: НАУ, 2010. – С. 28 – 30.

6. Гичан И.С. Основы психологии и педагогики / Учебно-методический комплекс / И.С. Гичан. – К. : НАУ, 2006. – 96 с.

7. Круцевич Т.Ю. Контроль в физическом воспитании детей, подростков и юношей / Т.Ю. Круцевич, М.И. Воробьев. – К. : Поліграф-Експрес, 2005. – 196 с.

8. Подлесный О.И. Самоконтроль у фізичному вихованні як засіб підвищенні мотивації до професійно-прикладної фізичної підготовки студентів –судноводіїв : автореф. дис... канд. наук. з фіз. виховання і спорту 24.00.02 / О.И. Подлесный. – К. : 2008. – 24 с.

9. Теория и методика физической культуры / Учебник: Под ред. Курамшина Ю.Ф. – Москва : Советский спорт, 2003. – 464 с.

10. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. – СПб: Питер, 2002 с 508.

Literature

1. Akimova V., Vrshevsnevskay A., Nachatryan V. Students' attitude to the self-esteem of insulafed motor tests // Modern trends of tehnology's developments in infocomunication and education: conferences materials. - K.: DUIKT, 2011. - P. 18 - 19.

2. Kryukov, Y., Tiashyna A. Vrshevsnevskiy I. Place the control in physical education students a special department of the university // Modern trends of tehnology's developments in infocomunication and education: conferences materials. - K.: DUIKT, 2011. - P. 266 - 268.

3. Vrshevsnevskay A. The structural components of self-control in physical training / I. I. Vrshevsnevskiy, B. M. Shiyan // Physical training in the context of modern education: conferences material. - K.: NAU, 2010. - P. 47 - 48.

4. Vrshevsnevskiy I. The question about the medical and pedagogical control's criterias of physical trainings in special department of the Institite // I. I

Vrshesnevskiy, A. I. Vrshesnevskay, E. V. Davydenko // Physical training in the context of modern education: conferences material. - K.: NAU, 2010 - P. 22 - 25.

5. Vrshesnevskiy I. I. The element of physical training in rating system of second years students in NAU /I. I. Vrshesnevskiy , V.P. Semenenko, V. Timoshkin / / Physical training in the context of modern education: conferences material. - K.: NAU, 2010 - P. 28 - 30.

6. Gichan I. The base of the psychology and pedagogy / Educational-methodical complex / I.S. Gichan. - K.: UNAM, 2006. – 96 p.

7. Krutsevich T. Control of the physical education of children, adolescents, and young men / T.Y. Krutsevich, M. I. Vorobyov.- K.: Poligraf-Expres, 2005. - 196 p.

8. Podlesny O. Self-control in physical training as the way to the increasing motivation to the professional physical training of students – novigators: abstract. dis ... candidate sciences PhD of sports 24.00.02 / O. Podlesny. - K.: 2008. - 24 p.

9. Theory and method of physical education / Ed. Kuramshyna Y. - Moscow: Soviet Sport, 2003. – 464 p.

10. Ilyin E. Motivation and motives. - St. Peterburg, 2002.- 508 p.